

Regionaal voorbakken, lokaal afbakken

Over de OktoberOntmoeting van de Landelijke coalitie Kansrijke Start

Op maandagavond 31 oktober 2022 vond weer een Ontmoeting van de Landelijke coalitie Kansrijke Start plaats. Dit keer was de locatie Dordrecht en het thema 'regionaal samenwerken aan een kansrijke start'. Veel gemeenten werken op dit moment al regionaal samen aan een Kansrijke Start: de wijze waarop en de intensiteit van de samenwerking verschillen nogal per regio.

Nadat de avond werd afgetrapt door directeur-generaal Volksgezondheid **Marjolein Sonnema** (VWS), werd eerst kennisgemaakt met vier nieuwe Landelijk Coalitieleden: **Dorrit Verzeijl** (V&VN), **Madelon Meijer** (NCJ), **Carl Verheijen** (HealthKIC) en **Peter van Zutphen** (gemeente Heerlen).

Daarna vertelden **Lian Siebelt** (bestuurslid van de Federatie van VSV's en ketenregisseur en regiocoördinator in Dordrecht), **Francine Lodewijks** (klinisch verloskundige en teamleider van de Moeder-Kind Afdeling regio IJmond) en **Thea Westerink** (Aanjager Kansrijke Start GGD Fryslân) over de manier waarop

samenwerking in hun regio vorm kreeg. Thea Westerink begint met vertellen dat in Friesland – niet verbazingwekkend – alles provinciaal aangepakt wordt. Dit neemt overigens niet weg dat er ook veel lokale coalities in de regio actief zijn. In Friesland is expliciet de keuze gemaakt welke thema's regionaal worden opgepakt: alleen die thema's die voor alle aangesloten partners relevant zijn. Francine Lodewijks legt uit dat de Integrale Geboortezorgorganisatie (IGO) IJmond met verschillende gemeenten in gesprek is. Op bijeenkomsten wordt kennisgemaakt, en informeert men elkaar over werkwijze, visie en knelpunten. Op de vraag uit de zaal of die samenwerking ook concrete resultaten voor de kwetsbare doelgroep oplevert, antwoordt Francine Lodewijks: "Zeker. Daarom hebben wij nu een coördinator sociale verloskundige: een persoon die de link vormt tussen het sociale en medische domein". Lian Siebelt vult aan dat juist doordat op regionale schaal samengewerkt wordt, belangrijke gegevens over kwetsbare gezinnen gemonitord kunnen worden. Iets dat een (kleine) gemeente vaak niet lukt.

Dan is het woord aan Landelijk coalitielid **Carl Verheijen**, die wethouder **Leon Meijer** (Ede) en **Joas Duister** (Menzis) interviewt over de regionale samenwerking binnen de Vallei Vitaal & Gezond. Daarvoor hebben in oktober 2021 verschillende regionale organisaties afgesproken samen te gaan werken volgens de principes van het [Kavelmodel](#). Betrokken partijen zijn huisartsen, VVT-aanbieders, Pro Persona, Ziekenhuis Gelderse Vallei, Malkander, Menzis en de gemeente Ede. Zowel Joas Duister als Leon Meijer benadrukken het belang van het bundelen van al deze krachten voor een gezonde toekomst, waarbij Joas Duister opmerkt dat “het voor de zorgverzekeraar zeker niet financieel loont om op deze manier te investeren in duurzame gezondheid, maar wel van groot belang wordt gevonden”. Het gaat namelijk om een andere financieringsvorm voor de zorgverzekeraar. Een soort jaarlijkse APK voor gezondheid zoals een auto jaarlijks een APK krijgt. Dit vraagt lef van de zorgverzekeraar: het is samen zoeken én elkaar aanspreken op inzet en resultaat. Als je laat zien “dit gaan we samen doen” levert dat ook inspiratie op voor de anderen.

Daarna is het tijd voor de bestuurlijke reflecties van de Dordtse wethouder en Landelijk coalitielid **Rik van der Linden**, die ingaat op de kansen om regionaal een interventie zoals Nu Niet Zwanger neer te zetten en het Sociaal Innovatiebudget van gemeenten aan te wenden om oplossingen te genereren. Vervolgens wordt aan de verschillende gesprekstafels ingegaan op twee vragen:

- (1) Wat kan er potentieel op regionaal niveau worden opgepakt rondom Kansrijke Start
- (2) Wat is nodig om de regionale inzet en domeinoverstijgende samenwerking rond Kansrijke Start overal in het land te realiseren?

(Ad 1) Aan alle tafels wordt gedeeld dat de meerwaarde van regionale samenwerking voor een belangrijk deel zit in het monitoren en het gezamenlijk duiden van cijfers. De GGD kan hier een rol in spelen, maar dit gebeurt nog lang niet op alle plekken. Ziekenhuizen en VSV's hebben ook (vaak) regionale (geboorte)cijfers over vroeggeboorte en geboortegewicht. Deze zouden regionaal gekoppeld kunnen worden.

Van belang is dat allereerst afspraken worden gemaakt over welke informatie men meer wil weten: Wat is voor de hulpverlener belangrijk? Wat werkt in de praktijk en wat niet? Dit kan regionale data zijn over doodsoorzaken, over inwoners of zorggebruik, die vergeleken wordt tussen gemeente. Ook is het van belang om zich te krijgen op de zorgbehoefte die er lokaal en regionaal is. Daarnaast worden ook regionale samenwerkingsafspraken over vroegsignalering genoemd: het gebruik van kwalitatief goede signaleringsinstrumenten, maar ook bijv. een regionaal zorgpad.

Regionale samenwerking kan ook bijdragen aan het beter zichtbaar maken van 'parels op lokaal niveau' (goede voorbeelden). Via de regio kunnen deze parels de kans krijgen om op te schalen en op regionaal niveau te laten vliegen. Deze goede voorbeelden kunnen worden 'voorgebakken' en elders op lokaal niveau worden 'afgebakken'.

Het is belangrijk dat gezamenlijke indicatoren voor kansrijke start worden bepaald, die vervolgens de basis voor een gesprek tussen de verschillende samenwerkingspartners vormen. Met dit gesprek moet onder meer vastgesteld worden wat er in de regio nog ontwikkeld dient te worden, in het bijzonder de zaken waar je elkaar voor nodig hebt en hoe hierop in te zetten. Door taken te verdelen en afspraken te maken vanuit verschillende expertises – in plaats van overal hetzelfde doen – kan er voor gezorgd worden dat alle inwoners gelijke kansen krijgen, niet afhankelijk van de postcode.

(Ad 2) Wat daar in ieder geval voor nodig is, is “Ongelijke gevallen ongelijk durven te behandelen”, oftewel: ongelijk investeren voor gelijke kansen of uitkomsten. Op basis van regionale cijfers moet wijkgericht en lokaal gedifferentieerd worden: organiseer het daar waar het zwaartepunt aan problematiek zit. Ook regionaal zou er meer gedifferentieerd kunnen worden.

Wat is er verder nodig om regionale samenwerking op Kansrijke Start overal in het land te realiseren? Aan de tafels worden verschillende randvoorwaarden genoemd:

- **Capaciteit:** het is belangrijk dat iemand tijd kan steken in de totstandkoming van regionale samenwerking en daarin ook uren krijgt.
- **Financiering:** door verschillende samenwerkende partijen samen, of door landelijk.
- **Kartrekker** in de vorm van een regiocoördinator, een oliepersoon (m/v/x), een krachtige organisatie die verbonden is met meerdere domeinen en de taal van de verschillende partijen spreekt (van bestuurlijk tot veld). Het is belangrijk dat dit een formele opdracht is. De trekker verbindt partijen en begeleidt het proces.
- **Gevoel van gemeenschappelijk probleemeigenaarschap** bij betrokken partijen, wat daarmee dus niet alleen bij de kartrekker ligt.
- **Politieke wil:** omdat sommige gemeenten denken dat regionale samenwerking hen niets zal brengen of omdat het men hen al goed gaat.
- **Succesverhalen en geleerde lessen:** om te kunnen delen en om te voorkomen dat het wiel telkens opnieuw wordt uitgevonden.
- **Regie:** het krioelt van de CJG's, kraamzorgorganisaties, etc. Er is behoefte aan regie op de samenwerking, daar kan een regionaal niveau iets in betekenen. Wel belangrijk om dit vanuit de werkvloer te organiseren. Voorkomen moet worden dat de regio allerlei kaders gaat bepalen en die 'oplegt' aan gemeenten en uitvoering.
- **Aansluiting:** bij bestaande regionale initiatieven, zoals VSV's, Kans voor de Veenkoloniën, Trendbreuk. Waar niets is moet je het (gaan) organiseren.
- **Een regioafhankelijke aanpak:** want geen regio is hetzelfde; andere belangen, andere geschiedenis, andere geldstromen, andere personen betrokken.
- **Durf:** om los te laten wat niet loopt.
- **Integrale aanpak:** Koppeling aan andere programma's in de regio, bijv. op het gebied van ouderen.
- **Betrokkenheid:** van ervaringsdeskundigen, professionals en het lokale niveau.

